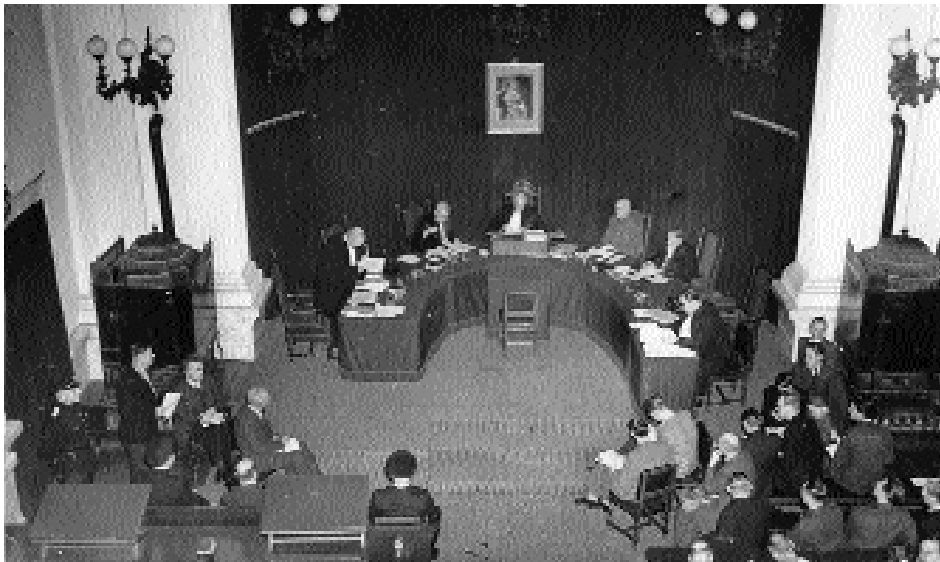

Legal thriller over het geweten van de rechter

Toen mr. Herman Hermans een jaar geleden vice-president aan het Hof van Leeuwarden werd, polste hij zijn nieuwe collega's of zij ooit hadden gehoord van het Ommer-arrest uit 1943. Enkele opgetrokken wenkbrauwen werden zijn deel. Hermans wist genoeg en ging aan de slag. Op 25 februari presenteerde hij zijn boek *Om des gewetens wille*, dat handelt over het precies zestig jaar daarvoor gewezen Ommer-arrest. Het is een heerlijk boek geworden, over moed en verraad, trouw en ontrouw en over de wijze waarop een eenvoudig diefstalletje eindigt in een duivels dilemma. Verdachte in dit relaas is De Voerman – hij wordt

Zitting van het Hof van Leeuwarden ten tijde van het Ommer-arrest

niet met zijn naam maar met zijn beroep aangeduid – die bij zijn schoonzus 1525 gulden ontvreemdt. De rechter veroordeelt De Voerman tot een gevangenisstraf van negen maanden. Plaats van detentie: kamp Erica te Ommen, dat bekendstaat om zijn onmenselijke regime. Zware arbeid, uithongering en mishandeling zijn aan de orde van de dag, velen overleven het niet. Tegen het vonnis wordt hoger beroep aangetekend.

Enkele dagen voordat het hof de zaak behandelt, komen rechtbankpresidenten en officieren van

Justitie in Amsterdam bij elkaar om over strafkamp Erica te praten. De vergadering komt niet tot een duidelijke actie, maar het Hof Leeuwarden wil wel een daad wil stellen, als signaal naar de Duitsers. Daarvoor wordt een willekeurige zaak gekozen, en dat is de strafzaak tegen De Voerman. In hoger beroep wordt hij veroordeeld tot een gevangenisstraf die gelijk staat aan de preventieve hechtenis, en hij wordt direct vrijgelaten. Maar het is de motivering van het hof dat deze zaak van groot historisch belang maakt: 'Om des gewetens wille' ziet het hof ervan af de verdachte te veroordelen tot het onzekere lot dat hem in Erica te wachten zou staan. Met het boek wil Hermans aantonen dat het beeld dat de rechterlijke macht tijdens de Duitse bezetting heeft gefaald, op z'n minst nuancerend verdient.

Hermans verhaalt met groot gevoel voor spanning en dramatiek de gebeurtenissen die aan deze zaak voorafgaan, en wat er op volgt – zoals het onmiddellijke ontslag van de raadsheren. Door de opbouw van deze kroniek, het gedegen onderzoek en de oorlogsjaren waarin het zich afspeelt, krijgt dit staaltje *law in action* het karakter van een ware *legal thriller*. Snel verfilmen, dat verhaal.

(Michel Knapen)

Mr. dr. H.L.C. Hermans, *Om des gewetens wille. De geschiedenis van een arrest in oorlogstijd*. Leeuwarden: Friese Pers Boekkerij. ISBN: 90-3301-271-5. Prijs: € 20.

Nederland wil betere werkwijze EHRM

Het Europese Hof voor de Rechten van de Mens dreigt ten onder te gaan aan zijn eigen succes, en daarom moet het hof beter in staat worden gesteld de instroom van zaken te beperken. Dat staat in de notitie *Nederlands voorzitterschap van de Raad van Europa (2003-2004)*, een eerste vooruitblik die minister De Hoop Scheffer van Buitenlandse Zaken onlangs aan de Tweede Kamer heeft gestuurd.

Volgens de bewindsman moet het hof zich kunnen concentreren op 'zaken die wezenlijk bijdragen aan de rechtsvorming in Europa. (...) Dat betekent

dat voor de grote hoeveelheid zaken die niet aan dat criterium voldoen oplossingen op maat moeten worden geïntroduceerd die enerzijds het individueel klachtrecht respecteren en anderzijds zo min mogelijk capaciteit van het hof verbruiken,' aldus De Hoop Scheffer. In mei 2003 zal een concreet voorstel op tafel worden gelegd bij het Comité van Ministers.

De achterstand bij het hof loopt op met 1000 klachten per maand. In 2001 werden ruim 30.000 zaken aangebracht, waarvan bijna 9.000 zaken werden behandeld. 'Hoe hoog de pro-

ductie van het hof ook is, de achterstand loopt op evenals de instroom van zaken,' stelt De Hoop Scheffer.

Een ander punt dat tijdens het Nederlandse voorzitterschap aan de orde zal komen, is de relatie tussen het EHRM en het Europese Hof van Justitie. 'Mogelijke nieuwe staatsrechtelijke ontwikkelingen binnen de Europese Unie' maken dat noodzakelijk, stelt de minister. 'In dit verband is van belang dat gestreefd wordt naar complementariteit waarbij doublures en rechtsonzekerheid voor de burger worden geminimaliseerd.'